

موسسه آموزش عالی رشدیه تبریز

گروه حقوق گرایش حقوق جزا و جرم‌شناسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

عنوان

امکان سنجی معافیت مشابه قصاص مادر در صورت قتل فرزند؛ با تاکید بر رویکردهای فقهی و

حقوقی معاصر

استاد محترم راهنما

دکتر امین حاجی‌وند

استاد محترم مشاور

داود علیزاده

نگارش

رقیه شکرانی عتیق

تابستان ۱۴۰۳

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، متعهد می گردم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.

۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.

۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.

۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.

۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۹- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.

چکیده

فرزند کشی از جمله وقایعی است که از زمان های دور تا عصر حاضر در بین جوامع مختلف به وقوع پیوسته است. این رفتار از نظر آموزه های دینی جرم و از گناهان کبیره است. با شکل گیری ایده نظام سازی از طریق فقه بسیاری از خرده نظام ها به مبنای آرای فقهی شکل گرفته اند که نظام حقوقی ایران نیز از این قاعده مستثنا نیست. در فقه امامیه و اهل سنت و نیز قانون مجازات ایران پدر و جد پدری در صورت قتل فرزند قصاص نمی شوند بر مبنای اقتباس قانون ایران از فقه امامیه حکم عدم قصاص پدر مبتنی بر احادیث فراوانی من جمله هفت روایت صحیح و معتبره و غیر آنها است که منسوب به پیامبر اکرم ص و اعمه معصومین ع است که ظاهر و عموم آیات قصاص در مورد معافیت قصاص پدر تخصیص زده و فقها بر آن استدلال و اجماع نیز دارند. ادله معافیت قصاص پدر مانع اجرای سایر مجازات ها از قبیل دیه و تعزیر نمی شود و در مقابل مادری که فرزند خود را به قتل رسانده مستحق کیفر قتل می داند. به این ترتیب اگر پدر یا مادری از روی عمد مرتکب قتل فرزند خود شود فارغ از علت آن مطابق قانون مجازات ایران و فقه امامیه حکم یکسانی در مورد آنان صادر نمی شود. بنابر این پرسش مهمی که در این زمینه طرح می شود این است که چرا در این زمینه حکم متفاوتی صادر نمود و آیا این امکان وجود ندارد که مادر نیز همچون پدر معاف از کیفر قصاص نفس باشد. پژوهش حاضر برای حل این مسئله به بررسی فقهی و روایی فقه امامیه و اهل سنت پرداخته و پس از طرح دو دیدگاه موافق و مخالف قصاص مادر معتقد است که می توان مادر را نیز از مجازات قصاص رهایی بخشید.

واژگان کلیدی: قصاص، معافیت، والدین، مادر، رویکردهای فقهی و حقوقی

Contents

الف) بیان مساله	۹
ب)پیشینه پژوهش	۱۰
ج)نوآوری پژوهش	۱۱
د)ضرورت انجام پژوهش	۱۱
ه)سوالات پژوهش	۱۲
و)فرضیه های پژوهش	۱۲
ز)اهداف پژوهش	۱۲
ح)روش پژوهش	۱۳
ط)ساماندهی پژوهش	۱۳
فصل اول: کلیات	۱۵
مبحث نخست: مفهوم شناسی	۱۶
گفتار اول: قصاص	۱۶
بند نخست: قصاص در لغت	۱۶
بند دوم: قصاص در اصطلاح	۱۸
بند سوم: قصاص در قرآن	۱۸
گفتار دوم: تعریف لغوی و اصطلاحی قتل عمد	۲۱
بند نخست:تعریف قتل عمد از منظر حقوق	۲۲
بند دوم: تعریف قتل عمد از منظر فقه	۲۳
مبحث دوم: مبانی مفهومی فرزندکشی	۲۴
گفتار اول: قتل	۲۵
گفتار دوم:اشاره به حرمت خون انسان در قرآن	۲۷

گفتار سوم: جرم فرزند کشی در قانون مجازات اسلامی و حقوق ایران	۳۹
گفتار چهارم: جرم فرزند کشی در فقه امامیه و اهل سنت	۴۱
مبحث سوم: اقسام فرزندکشی از نظر عمدی یا غیر عمدی بودن	۴۴
گفتار نخست: فرزندکشی عمدی و غیر عمدی	۴۴
گفتار دوم: عناصر تشکیل دهنده جرم فرزندکشی	۴۵
بند اول: عنصر قانونی	۴۵
بند دوم: عنصر مادی	۴۵
بند سوم: عنصر روانی جرم فرزندکشی	۴۸
الف) آگاهی جانی بر کشنده بودن فعل (علم قاتل)	۴۹
ب) قصد فعل	۴۹
ج) قصد شخص معین	۵۰
د) قصد نتیجه	۵۱
فصل دوم: تحلیلی بر قتل فرزند توسط پدر	۵۳
مبحث نخست: قتل فرزند توسط پدر	۵۳
گفتار نخست: قانون مجازات اسلامی	۵۴
گفتار دوم: دیدگاه فقیهان شیعه	۵۵
گفتار سوم: نظر مخالف	۵۶
گفتار چهارم: نقد نظر مخالف	۵۸
مبحث دوم: مباحثی بر عناصر	۶۱
گفتار نخست: دختر یا پسر بودن مقتول	۶۱
گفتار دوم: پدر شرعی یا طبیعی	۶۱

- گفتار سوم: قتل فرزند توسط جد پدری ۶۲
- گفتار چهارم: قتل فرزند مسلمان و آزاد توسط پدر کافر و بنده ۶۴
- گفتار پنجم: قتل پدر به امر امام یا حاکم شرع ۶۵
- گفتار ششم: دلایل فقهای شیعه در عدم قصاص پدر به سبب قتل فرزند ۶۶
- الف) روایات ۶۶
- ب) اجماع ۶۹
- ج) استدلال به سببیت پدر ۶۹
- بخش سوم: تحلیلی بر قتل فرزند توسط مادر ۷۷
- مبحث نخست: ادله موافقان قصاص مادر ۷۸
- گفتار نخست: عمومات آیات قصاص و روایات ۷۹
- گفتار دوم: اجماع و شهرت ۸۵
- مبحث دوم: ادله مخالفان قصاص مادر ۸۸
- گفتار نخست: روایات لایقاد ۹۰
- گفتار دوم: آیات وجوب احسان و نیکی به والدین ۹۱
- گفتار سوم: اهمیت بیشتر حق مادر به معنویان مؤید نظریه عدم قصاص مادر ۹۲
- گفتار چهارم: تقریرات متون فقهی ۹۴
- گفتار پنجم: تمسک به قیاس اولویت ۹۶
- گفتار ششم: تمسک به حدیث تدرأ الحدود بالشبهات ۹۷
- مبحث سوم: حدیث شناسی فقدان قصاص مادر ۹۹
- گفتار اول: دلالت روایت ۹۹
- گفتار دوم: تقریب استدلال به قاعده درأ برای عدم قصاص مادر ۱۰۱

گفتار سوم: تمسک به قاعده احتیاط در دماء و نفوس	۱۰۲
گفتار چهارم: بررسی حکم فقهی قصاص مادر از منظر عدالت	۱۰۳
نتیجه گیری	۱۱۳
نتیجه گیری	۱۱۳
منابع	۱۱۷
الف) کتب:	۱۱۷
ب) مقاله	۱۱۸
پ) پایان نامه	۱۲۰
ت) وب سایت	۱۲۰
منابع انگلیسی	۱۲۱

الف) بیان مساله

مناسبات کودک با پدر، جد پدری و مادر معمولاً در حقوق خصوصی مورد مطالعه قرار می‌گیرد و حقوق و تکالیف آنان نسبت به فرزندان تبیین می‌گردد. با این وجود، در برخی موارد، پدر، جد پدری و مادر در تعامل با فرزند، دچار ناهنجاری رفتاری و خشونت می‌گردند که منجر به فوت فرزند می‌شود و هر جرمی به تناسب خود دارای مجازاتی است مجازات قتل همواره به عنوان یک عامل تسلی دهنده بازماندگان مقتول مد نظر بوده که مجازات قتل قصاص و در درجه خفیف تر آن تبدیل قصاص به دیه است.

نظام جزایی ایران به تبع سیاست جنایی اسلام، پدر و جد پدری در صورت قتل فرزند از معافیت در قصاص برخوردارند به این صورت که هرکس عالماً و عامداً مرتکب قتل دیگری شود قصاص می‌شود مگر والد که در صورت قتل فرزند قصاص نمی‌شود که در اینجا منظور از والد پدر و جد پدری هرچقدر بالاتر رود می‌شود. فرزندکشی شامل قتل جنین، نوزاد، کودک و بزرگسال می‌شود. با توجه به آسیب پذیری و وابستگی کودکان به والدینشان اهمیت پرداختن به موضوع دوجندان می‌شود. در این جرم پدر، جد پدری یا مادر تحت تأثیر یک سری علل و عواملی با انگیزه های مختلف دست به ارتکاب جرم می‌زنند و در مقابل هر جامعه ای متناسب با اوضاع و احوال خاص خود علیه مرتکبین واکنش نشان می‌دهد. علل و عواملی روانشناختی و اجتماعی چون بیماری روانی والدین، فرزندکشی تصادفی، استرس محیطی، عوامل اقتصادی، تعارض

فرهنگی و... در ارتکاب فرزندکشی نقش دارند. همچنین برای پیشگیری از فرزندکشی می توان به پیشگیری کیفری و غیرکیفری اشاره کرد. در مورد پیشگیری کیفری می توان تصویب قوانین بازدارنده و جرم انگاری خاص در خصوص فرزندکشی و اجرای درست و اصولی و بدون تبعیض مجازات ها را نام برد و در مورد پیش گیری غیرکیفری می توان به کالبد شکافی روانی، غربالگری زود هنگام و شناسایی بیماری های روانی و... اشاره کرد.(نجفیان مهرآباد، ۱۴۰۱، ۱)

حال اگر مرتکب قتل از اولیای دم باشند یعنی حیات فرد را کسانی از او سلب کنند که خود عامل بوجود آوردن آن بوده اند در این صورت، این سؤال مطرح می گردد که آیا پدر، جد پدری و مادر، مانند دیگر مرتکبین به قتل عمد، مستوجب کیفر قصاص هستند یا به جهت نسبت و رابطه تولیدی، از این حکم مستثنی می باشند یا خیر.

ب)پیشینه پژوهش

تاکنون پژوهش هایی در خصوص مسئله معافیت پدر در صورت قتل فرزند انجام گرفته است که از منظر فقهی به نقد و بررسی آرای فقها در این خصوص پرداخته اند . در خصوص تفاوت های بین زن و مرد مجازات قصاص و دیه وجود دارد،آیت الله صانعی در مبحث فاضل دیه در قصاص مرد به علت قتل زن و تفاوت دیه زن و مرد به مسئله عدالت اشاره کرده و این تفاوت گذاری را دور از عدالت دانسته اند .در این پژوهش تلاش شده با بررسی روایات و آرای فقهای امامیه و اهل سنت و قانون مجازات اسلامی از منظر شریعت و قاعده فقهی و عدالت به علت معافیت پدر از قصاص و بررسی امکان الحاق مادر به معافیت از قصاص پرداخته شود .

ج) نوآوری پژوهش

این پژوهش از جهت تحلیل و ارزیابی و بررسی منابع علوم قرآنی روائی و حقوق کیفری دارای نوآوری است که ابتکار پژوهشی این پژوهش از جهت تحلیل محتوایی آرای علمای برجسته امامیه و اهل سنت، نظرات موافق و مخالف و استدلالات آنان پرداخته است.

د) ضرورت انجام پژوهش

افراد بشر دارای حق و حقوق فردی و اجتماعی است و از تمام فرایندهای حقوق فردی و اجتماعی آن برخوردار است و دین مقدس اسلام و قرآن کریم این گونه حقوق را برای انسانها مسلم دانسته است و بر این اساس یکی از حقوق مسلم انسان حق قصاص یا مقابله به مثل است بگونه ای که تمام خصوصیات و زوایای آن را حق دارد اجرا نماید. اما در عین حال استثنائی هم از عمومیت حق قصاص میان پدر و اولاد وجود دارد با توجه به این عدم قصاص و یا قصاص والدین در قتل فرزند یکی از بحث های حقوقی و کیفری است که پرداختن به این مسئله از این حیث ضروری است که با توجه به تدوین قانون مجازات اسلامی ایران بر اساس فقه امامیه پاسخ شایسته به این پرسش می تواند در روند قانون گذاری تاثیر گذار باشد.

ه) سوالات پژوهش

سوالات اصلی

۱- آیا مادر به حکم معافیت از قصاص ملحق می شود؟

۲- آیا حکم معافیت از قصاص فقط شامل پدر و جد پدری شرعی است؟

و) فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی

۱- منظور از والد در فقه امامیه و اهل سنت شامل مادر نمی شود.

۲- نبود هماهنگی بین عدالت و مقاصد شریعت با حکم فقهی قصاص مادر در شرایط فعلی

ز) اهداف پژوهش

۱- بررسی عدم مجازات پدر و جد پدری در صورت قتل فرزند.

۲- بررسی مجازات یا عدم مجازات پدر و جد پدری در صورت قتل فرزند فقه امامیه و اهل

سنت.

۳- بررسی مجازات یا عدم مجازا مادر در صورت قتل فرزند فقه امامیه و اهل سنت.

ز) روش پژوهش

این پژوهش با روش تحلیل مبتنی بر تحلیلی توصیفی بوده و روش گرد آوری مطالب به صورت منابع کتابخانه ای بوده و برای جمع آوری مطالب از منابع موجود و معتبر و قابل دسترس در رابطه با موضوع پژوهش از قبیل کتابها، آیات قرآن، احادیث، روایات منقول از ائمه معصومین (ع)، نظریات فقهای امامیه، اهل سنت و مجموعه قوانین و مقررات مرتبط با موضوع استفاده شده است.

د) ساماندهی پژوهش

با توجه به موضوع پژوهش مطالعه این موضوع در سه فصل آمده است:

شناخت تعاریف کلیات و مبانی از اهمیت فراوانی برخوردار است از این رو در بخش نخست نگاهی اجمالی به تعریف جرم و عناصر تشکیل دهنده آن و بررسی مفاهیم و مبانی فلسفی و قرآنی مجازات قصاص و نظریات مطروحه آن در حقوق ایران و فقه پرداخته شده است.

در بخش دوم قصاص یا عدم قصاص پدر در صورت قتل فرزند از دیدگاه قانون، قرآن، روایات و فقهای اهل سنت و امامیه و بیان نظرات موافق و مخالف پرداخته شده است.

در بخش سوم به قتل فرزند توسط مادر و بیان ادله موافقان و مخالفان قصاص و بررسی امکان

الحاق مادر به پدر جهت معافیت از قصاص و نتیجه گیری پرداخته شده است.

فصل اول: کلیات

مبحث نخست: مفهوم شناسی

گفتار اول: قصاص

بند نخست: قصاص در لغت

کلمه ای قصاص در قرآن کریم و احادیث زیاد آمده و در کتب فقهی مورد بحث فقها واقع شده است برای بررسی این واژه ابتدا بهتر است مروری به کتب لغت و نظرات اهل لغت داشته باشیم؛ لغت شناسان عرب اقوال زیادی در مورد قص و قصاص و... « گفته اند اصل قص قطع کردن است و می گویند ما بین دو تا را قصص کردم یعنی قطع کردم و مقص اسم آلت از این ماده است .. و گفته اند قصاص در جراحی مأخوذ از همین ماده است وقتی طلب قصاص از جراح ضارب، یا قاتل برای مجروح و یا مقتول شود همانند جراحی که وارد کرده و یا قتلی که انجام داده است. « وأصل القص القطع. يقال: قصصت ما بينهما أي قطعت. والمقص: ما قصصت به أي قطعت. قال أبو منصور: القصاص في الجراح مأخوذ من هذا إذا اقتص له منه بجرحه مثل جرحه إياه أو قتله به». (ابن منظور، ۱۴۱۴، ج ۷، ص ۷۳) فیومی در مصباح المنیر آورده است قصصت بمعنی پیروی کردن اثر شین است .... و سپس فیومی در مصباح المنیر آورده است قصصت بمعنی پیروی کردن اثر شیئی است . در اثر کثرت و غلبه ای استعمال در قتل قاتل و جراحی جراح و قطع کردن قطع کننده بکار رفته است « و (قَصَصْتُ) الأثر تَبَعْتُهُ... و ثُمَّ غَلَبَ اسْتِعْمَالُ الْقِصَاصِ فِي قَتْلِ الْقَاتِلِ وَ جَرَحِ الْجَارِحِ وَ قَطْعِ الْقَاطِعِ «، (فیومی، ۱۴۱۴، ج ۲، ص، ۵۰۵). و نیز جوهری در صحاح آورده است: «قص اثره» بمعنی پیروی کردن است «قص أثره ای تبعه. قال

الله تعالی: فَارْتَدُّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا. وكذلك اقتص أثره، وَتَقَصَّصَ آثَرَهُ، (جوهری، ۱۴۱۰، ج ۳، ص ۱۰۵۱) در معجم مقایس الغه این گونه آمده در بحث قصاص قاف و صاد اصل صحیح است و بردنبال نمودن و پیروی کردن شین دلالت میکند و از این موارد است که گفته اند: اقتصاص و طلب اثر را کردم زمانی که تتبع و تعقیب اثر را میکند و از این جهت کلمه ای قصاص در جراحی ها اشتقاق یافته است و مثل آن چه که در اول انجام داده است انجام خواهد شد و گویا پیروی اثر او را نموده است « القاف و الصاد أصل صحیح يدل علی تتبع الشیء من ذلک قولهم: اقتصصت الأثر، إذا تتبعته و من ذلک اشتقاق القصاص فی الجراح، وذلک أنه یفعل به مثل فعله بالأول، فکانه اقتص أثره و من الباب القصة والقصاص، کل ذلک یتتبع فیدکر» (ابن فارس، ۱۴۰۴، ج ۵، ص ۱۱) راغب در مفردات با استناد به آیات قرآن کریم گفته است قصاص پیروی خون بسبب خود است. " و القصاص: تتبع الدم بالقود. و خداوند فرموده است: « وَ لَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ لَّعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ » (البقرة / ۱۷۹) برای شما در انجام قصاص زندگی است و در آیه ای دیگری فرموده است: « وَ الْجُرُوحَ قِصَاصٌ الْمَائِدَةُ / ۴۵ » (اصفهانی ۱۴۱۲، ص ۶۷۱) و همچنین حمیری در شمس العلوم آورده است: قصص اسم مصدر است از قص اثره و مصدر است از قص خبره و سپس استناد به قرآن کریم میکند: « القصاص: اسم من قصَّ أثره، و مصدر من قصَّ خبره، قال الله تعالی: وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقِصَصَ » (حمیری، ۱۴۲۰، ج ۸، ص ۸،

(۵۳۱۵)

بند دوم: قصاص در اصطلاح

قصاص از ماده قص بر وزن سد به معنی جستجو و پیگیری از آثار چیزی است و هر امری که پشت سر هم آید عرب آن را قصه می گوید و از آنجا که قصاص قتلی است که پشت سر قتل دیگری قرار میگیرد این واژه در مورد آن به کار رفته است « (شیرازی، ۱۳۷۴، ج ۱، ص ۶۰۲) بنابراین بطور کلی قصاص در لغت و اصطلاح را این گونه معنی و اظهار کرده اند قصاص در لغت به معنی هر نوع دنباله روی و پی جویی نمودن کین کشی به مثل کشنده را کشتن - مجازات - عقاب - سزا جبران تلافی آمده است قصاص از نظر اصطلاحی به معنای تلافی و استیفای عینی جنایتی که در قتل عمدی قطع عضو و جرح عمدی بر مجنی علیه وارد شده است میباشد به شکلی که اثر به جای مانده از جنایت عیناً روی جانی اجرا شده و به دست آید. قصاص در جنایت قتل عمدی را قصاص النفس میگویند و قصاص در جنایات قطع عضو و جرح را قصاص عضو گویند. (ویکی فقه دانشنامه حوزوی)

بند سوم: قصاص در قرآن

کلمه ای قصاص و مشتقات آن مانند (قص، القصص القصاص و قصاص در قرآن کریم جمعا حدود ۳۰ بار در ۲۵ آیه ای قرآن کریم بیان شده است و همچنین کلمه ای «القصاص» با الف

و لام دو (۲) بار و بدون الف و لام قصاص نیز دو (۲) بار تکرار شده است. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَى بِالْأُنثَى فَمَنْ عَفَى لَهُ مِنْ أَخِيهِ
 شَيْءٌ فَاتَّبِعْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدِّءْ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنْ اعْتَدَى بِعَدَاةٍ
 فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ (۱۷۸) وَ لَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (۱۷۹)

ای افرادی که ایمان آورده اید حکم قصاص در مورد کشتگان بر شما نوشته شده است آزاد در برابر آزاد و برده در برابر برده و زن در برابر زن پس اگر کسی از ناحیه برادر (دینی) خود مورد عفو قرار گیرد و حکم قصاص او تبدیل به خونبها گردد باید از راه پسندیده پیروی کند و در طرز پرداخت دیه حال پرداخت کننده را در نظر بگیرد و قاتل نیز به نیکی دیه را به ولی مقتول بپردازد و در آن مسامحه نکند این تخفیف و رحمتی است از ناحیه پروردگار شما و کسی که بعد از آن تجاوز کند دردناکی خواهد داشت و برای شما در قصاص حیات و زندگی است ای صاحبان خود تا شما تقوی پیشه کنید.

از دیر باز قصاص در بین قبایل مختلف انسانها رائج بوده و در کتب آسمانی ادیان الهی آمده است از جمله در ادیان گذشته مانند یهودیت و مسیحیت نیز بیان شده است و شان نزول آیه ای شریفه ای قصاص به نوعی بیان گر خاستگاه و پیشینه ای تاریخی قصاص قبل از اسلام نیز هست بگونه ای که از طرفی حکم قصاص را در اسلام بیان میکند و از طرفی بیانگر پیشینه ای تاریخی قصاص است و با توجه به اینکه بنای این نوشتار بر اختصار است به همین مقدار اشاره وار بسنده نمودیم با توجه به این در زمانیکه عادت عرب جاهلی بر این بود که اگر کسی از قبیله